

Blaaskanker - zorgpad

U bent vanwege blaaskanker onder behandeling in het BovenIJ ziekenhuis. Het BovenIJ ziekenhuis werkt samen met het Amsterdam UMC (AMC en VUMC).

Vanaf het moment dat bij u de verdenking op blaaskanker bestaat, doorloopt u een intensief traject met diverse (diagnostische) onderzoeken en behandelingen. Dit traject noemen wij het zorgpad blaaskanker. De stappen in dit zorgpad zijn zo goed mogelijk op elkaar afgestemd.

Tijdens dit traject bent u onder behandeling van een uroloog. De uroloog vertelt u wat blaaskanker inhoudt en zet onderzoeken in gang. Hij bespreekt met u ook de uitslagen en de behandelopties. De uroloog wordt onder andere bijgestaan door de casemanager uro-oncologie.

Door intensieve samenwerking van onze oncologische specialisten kunt u bij ons rekenen op de beste kankerzorg bij u in de buurt. We betrekken uw huisarts bij de behandeling en hebben ook aandacht voor de mensen om u heen.

Blaaskanker

Blaaskanker komt voornamelijk voor bij mannen en vrouwen ouder dan 50 jaar. Roken kan een oorzaak zijn, evenals chronische urineweginfecties. Er zijn bijna 4 keer zoveel mannen als vrouwen met blaaskanker. Dat verschil wordt kleiner, omdat mannen steeds minder roken en vrouwen steeds meer. Vroeger kwam blaaskanker ook voor bij mensen die werkten met giftige stoffen, zoals verf en lood.

Voorkomende klachten bij blaaskanker zijn bloed in de urine, pijnlijk, moeilijk of juist veel plassen soms in combinatie met een chronische blaasontsteking.

Soorten blaaskanker

Blaaskanker is onder te verdelen in:

- Niet-spier-invasieve blaaskanker (oppervlakkige blaaskanker): de kankercellen zitten alleen in het slijmvliesweefsel van de blaas.
- Bij blaaskanker kan er ook sprake zijn van een beginnend kanker zogenaamd carcinoma in situ (CIS). Een CIS is een plekje dat bestaat uit kwaadaardige cellen die nog niet het omliggende weefsel zijn ingegroeid of is uitgegroeid.
- Spier-invasieve blaaskanker: de tumor is doorgegroeid in de spierlaag van de blaas.
- Uitgezaaide blaaskanker.

Als de tumor in de diepere lagen van de blaaswand groeit, kunnen cellen losraken van de tumor. Deze cellen kunnen ergens anders in het lichaam gaan zitten en verder uitgroeien. Dit zijn uitzaaiingen. Blaaskanker kan bijvoorbeeld uitzaaien naar de lever, longen of botten.

Voor algemene informatie over blaaskanker verwijzen wij u naar de brochure 'Blaaskanker' van KWF kankerbestrijding of de website www.kanker.nl. Hier vindt u betrouwbare informatie over blaaskanker en alle gerelateerde onderwerpen.

Zorgpad blaaskanker

De behandeling van blaaskanker bestaat uit verschillende stappen. Dit noemen wij een zorgpad. U krijgt in het zorgpad blaaskanker te maken met artsen en verpleegkundigen van verschillende specialismen. Ook heeft u afspraken op verschillende afdelingen in het ziekenhuis. Om u hierbij te helpen, heeft u gedurende het gehele behandeltraject een vaste contactpersoon: uw casemanager uro-oncologie.

Uw vaste contactpersoon in het ziekenhuis: de casemanager uro-oncologie

De casemanager uro-oncologie is op de hoogte van uw situatie. Zij is aanwezig bij het multidisciplinair overleg en heeft nauw contact met uw behandelend uroloog. Van uw casemanager uro-oncologie kunt u voorlichting en begeleiding krijgen. U kunt haar vragen stellen tijdens uw behandeling en zij is er voor de nazorg.

Zij is uw aanspreekpunt vanaf de diagnose en zorgt voor uw psychosociale begeleiding. Naast een luisterend oor kan zij u adviezen geven bij de verwerking van de gevolgen van de behandeling of u doorverwijzen voor aanvullende hulp. U (en uw partner) en/of kinderen kunnen ook bij haar terecht voor psychische en sociale ondersteuning. Zij kan u verwijzen naar bijvoorbeeld een psycholoog of naar herstelprogramma's. Uw casemanager uro-oncologie houdt ook uw behandeltraject in de gaten en is dagelijks (ma-vr. 8.30 -17.00) te bereiken voor vragen.

Belangrijke telefoonnummers BovenIJ ziekenhuis

Casemanager uro-oncologie		telefoon
Traject van onderzoeken, het voorgestelde behandelplan en uw persoonlijke situatie.	Aanwezig: maandag tot en met vrijdag	020 - 634 6030

Afspraken, onderzoeken

Urologie polikliniek		Telefoon
Vragen over afspraken en onderzoeken	Maandag tot en met vrijdag	020 - 634 6243

Chemotherapie		
Vragen over uw behandeling	casemanagers uro-oncologie	020 - 634 6030

Radiotherapie		
Radiotherapie (bestraling)	Hiervoor kunt u contact opnemen met het ziekenhuis waar u de bestraling krijgt.	AMC: 020 - 566 34 33 VUMC: 020 - 444 44 44 AVL-NKI: 020 - 512 9111 <i>Vraagt u naar de afdeling radiotherapie.</i>

Behandeling blaaskanker

Als de uitslagen van onderzoek bekend zijn, bespreekt een multidisciplinair team van artsen wat de beste behandeling is in uw situatie.

Multidisciplinair oncologisch overleg (MDO)

Het multidisciplinair oncologisch team bestaat uit artsen en deskundigen uit de volgende 4 ziekenhuizen: BovenIJ ziekenhuis, Amsterdam UMC (AMC en VUMC) en Ziekenhuis Amstelland. We bespreken samen de uitslagen van de onderzoeken. De kennis van elke discipline (elk specialisme) wordt meegenomen in de afweging: wat is bij deze tumorsoort, op dit moment, voor deze patiënt de beste behandeling? Het multidisciplinaire team komt gezamenlijk tot een behandelplan. Uw specialist en uw casemanager uro-oncologie bespreken dit vervolgens met u.

De behandeling

De behandeling van blaaskanker kun je globaal onderverdelen in drie groepen:

- Behandelingen voor **niet** spier-invasieve (= oppervlakkige) blaaskanker.
- Behandelingen voor spier-invasieve blaaskanker.
- Behandelingen voor uitgezaaide blaaskanker.

Behandeling van niet spier-invasieve (oppervlakkige) blaaskanker

Is bij u blaaskanker ontdekt, dan doet de arts een Trans Uretrale resectie van de tumor (TUR) om te kijken wat voor soort blaaskanker u heeft: niet-invasief of spier-invasief.

Tijdens de TUR schraapt de arts de tumor of een deel ervan weg via de plasbuis.

Is uit de TUR gebleken dat de tumor niet is doorgesloegen in de spierlaag van de blaas (niet spier-invasieve blaaskanker), dan is de tumor tijdens de TUR vaak al geheel weggenomen. De TUR is dan een curatieve behandeling. Het doel daarvan is genezing.

Nabehandeling: blaasspoeling

Na een TUR operatie volgen er vaak nog nabehandeling(en) met blaasspoelingen om de kans op terugkeer van de kanker te verkleinen. Terugkeer van de kanker noemen ze ook wel recidief.

Hoeveel blaasspoelingen u krijgt en met welk medicijn hangt af van de risicogroep waarin de tumor hoort. Er zijn 3 risicogroepen: laag, matig en hoog risico. De risicogroep zegt iets over de kans op succes van de behandeling, het risico op terugkeer van de tumor en de kans op doorgroei van de tumor naar de spier van de blaas.

Er zijn 3 soorten medicijnen die als blaasspoeling gegeven kunnen worden. Het ligt aan de risicogroep welk medicijn u krijgt:

- **Blaasspoeling met chemotherapie - Mitomycine:** medicijnen die cellen doden of de celdeling remmen. Dit zijn cytostatica. Patiënten met een laagrisico blaastumor krijgen 1 spoeling met Mitomycine. Dit wordt veelal binnen 24 uur na de TUR operatie gegeven.
- **Blaasspoeling met BCG:** een vorm van immunotherapie die ook werkt bij blaaskanker. BCG betekent Bacillus Calmette Guérin. Het middel BCG is een vaccin met een verzwakte TBC bacil dat ervoor zorgt dat de blaas een betere afweer heeft tegen kankercellen. Patiënten met een hoog risico blaastumor krijgen BCG.

Na de BCG spoeling neemt u na 6 uur en na 18 uur 1 tablet Ofloxacin (antibiotica). Deze medicijnen liggen na de spoeling voor u klaar bij de BovenIJ apotheek in het ziekenhuis.

Een matig risico blaastumor wordt behandeld met Mitomycine óf BCG.

- **Blaasspoeling met Epirubicine:** dit is ook een cytostaticum. Epirubicine wordt gegeven als andere spoelingen niet het juiste effect meer hebben en/of er een allergie is voor of bijwerkingen zijn ontstaan door een van de andere middelen.

De meeste patiënten verdragen de blaasspoelingen probleemloos, zonder bijwerkingen. Soms kunnen klachten van de blaas ontstaan, zoals vaak aandrang om te plassen, pijnlijk of branderig gevoel in de plasbuis, bloed of weefseldeeltjes bij de urine. Vrijwel altijd zijn deze klachten binnen enkele dagen verdwenen. Om deze klachten te doen verminderen, raden wij u aan meer te drinken dan u gewend bent.

Soms kunnen behalve blaasklachten ook algemene ziekteverschijnselen optreden zoals koorts, koude rillingen, spierpijn en griepgevoel. Is de koorts boven de 38,5 graden neem dan contact op met de polikliniek urologie en buiten kantoortijden met de spoedeisende hulp. Deze bijwerkingen zijn te behandelen met paracetamol, maximaal 6 tabletten van 500 mg per dag. De bijwerkingen verdwijnen meestal na 2 dagen.

Daarnaast kunnen spoelingen met Mitomycine allergische huidreacties veroorzaken. Bijvoorbeeld verkleuring van de handpalmen. Deze worden dan rood. **Meldt u uw klachten altijd bij de poli urologie.**

Zowel de TURT operatie als de blaasspoelingen worden gedaan in het BovenIJ ziekenhuis.

Meer informatie

Op onze website:

- TURT-operatie: [Transurethrale resectie van een blaastumor \(TURT\) \(bovenij.nl\)](#)
- Verschillende blaasspoelingen: [Blaasspoelingen bij blaaskanker \(bovenij.nl\)](#)

Algemene informatie

- Op website kanker.nl: <https://www.kanker.nl/kankersoorten/blaaskanker/onderzoek/turt-bij-blaaskanker>

Behandeling van spier-invasieve blaaskanker

Bij spier-invasieve blaaskanker is de tumor doorgroeid in de spierlaag van de blaas.

Heeft u een spier-invasieve blaaskanker, dan is de tumor niet geheel weggehaald tijdens de transurethrale resectie van de tumor (TURT). U kunt dan 1 of meer van de volgende behandelingen krijgen:

Operatie

Hebt u spier-invasieve blaaskanker en zit de tumor alleen in de blaas, dan krijgt u meestal een operatie. De chirurg verwijdert daarbij de blaas. Dit heet een **cystectomie**. Er zijn verschillende operatie technieken.

Deze operatie wordt niet gedaan in het BovenIJ ziekenhuis. Hiervoor kunt u naar Amsterdam UMC, locatie VUMC of locatie AMC verwezen worden.

Meer informatie over het verwijderen van uw blaas en de mogelijke behandelopties kunt u lezen op de website www.kanker.nl of in de brochure 'Blaaskanker' van KWF kankerbestrijding.

Meer informatie: <https://www.kanker.nl/kankersoorten/blaaskanker/behandeling-bij-spierinvasieve-blaaskanker/operatie-bij-blaaskanker>

Bestraling

De arts kan uitwendige bestraling bij blaaskanker voorschrijven als:

- curatieve behandeling, in opzet genezend.
- aanvullende behandeling voorafgaand (neo-adjuvant) aan een curatieve behandeling
- palliatieve behandeling (levensverlengende behandeling)

Deze behandeling gebeurt niet in het BovenIJ ziekenhuis. Hiervoor wordt u verwezen naar een ander ziekenhuis. Veel van onze patiënten gaan hiervoor naar het Amsterdam UMC, locatie AMC.

Meer informatie: <https://www.kanker.nl/kankersoorten/blaaskanker/behandeling-bij-spierinvasieve-blaaskanker/bestraling-bij-blaaskanker>

Chemotherapie

Chemotherapie is een behandeling met cytostatica. Dit zijn medicijnen die kankercellen doden of hun celdeling remmen. Deze medicijnen verspreiden zich via het bloed door uw lichaam. Ze kunnen op bijna alle plaatsen de kankercellen bereiken. Behandeling met chemotherapie is in de vorm van een kuur. U krijgt een periode medicijnen en een periode niet. De chemokuur krijgt u meestal een paar keer achter elkaar.

De arts kan chemotherapie bij spier-invasieve blaaskanker voorschrijven:

- in combinatie met bestraling. Dit heet chemoradiatie.
- als aanvullende behandeling voorafgaand aan een operatie of voorafgaand aan bestraling.
- als palliatieve behandeling, bij uitgezaaide blaaskanker.

De behandeling met chemotherapie wordt gegeven in het BovenIJ ziekenhuis.

Meer informatie: <https://www.kanker.nl/kankersoorten/blaaskanker/behandeling-bij-spierinvasieve-blaaskanker/chemotherapie-bij-blaaskanker>

Chemoradiatie

Bij chemoradiatie krijgt u tijdens een bepaalde periode bestraling én in diezelfde periode krijgt u ook chemotherapie. De chemotherapie versterkt het effect van de bestraling. De chemotherapie wordt meestal gegeven tijdens de eerste en de vierde week van de bestraling.

Meer informatie: <https://www.kanker.nl/kankersoorten/blaaskanker/behandeling-bij-spierinvasieve-blaaskanker/chemoradiatie-bij-blaaskanker>

Immunotherapie

Immunotherapie is een behandeling die het afweersysteem helpt om kankercellen op te ruimen. Bij uitgezaaide blaaskanker kunt u in aanmerking komen voor immunotherapie.

Tumorcellen kunnen cellen van het afweersysteem inactiveren. De afweercellen ruimen de tumorcellen dan niet op. Tumorcellen doen dat door met een eiwit op hun buitenkant te binden aan een eiwit op de afweercellen. Het eiwit op de tumorcel heet PD-L1. Het eiwit op de afweercel heet PD-1 eiwit. Immunotherapie bij blaaskanker blokkeert de binding van de 2 eiwitten. Hierdoor blijven de afweercellen actief en helpen zij bij het opruimen van de kankercellen.

In de volgende situatie kan dit het geval zijn:

- De blaaskanker is teruggekeerd na een eerdere behandeling met chemotherapie.
- U niet in aanmerking komt voor een behandeling met chemotherapie én er genoeg van een bepaald eiwit (PD-L1) op de tumorcellen aanwezig is.

De immunotherapie bij blaaskanker wordt nog niet gegeven in het BovenIJ ziekenhuis.

Meer informatie: <https://www.kanker.nl/kankersoorten/blaaskanker/behandeling-bij-spierinvasieve-blaaskanker/immunotherapie-bij-blaaskanker>

Controle

U blijft onder controle bij uw eigen uroloog. Hij bekijkt regelmatig het verloop van de ziekte door herhaling van bepaalde onderzoeken.

Bij de blaasspoelingen krijgt u regelmatig cystoscopieën ter controle. Dit om eventuele recidieven (terug komen van de blaaskanker) vroegtijdig te kunnen opsporen. In het begin zullen deze controles elke 3 maanden zijn en langzaam worden afgebouwd.

Wat kunt u zelf doen tijdens uw behandeling?

Roken

Patiënten die roken hebben meer kans op longproblemen en wondinfecties na een operatie. Rookt u? Dan adviseren wij u om te stoppen met roken. Na de operatie adviseren wij om minstens 2 weken niet te roken.

Alcohol

Patiënten die dagelijks alcohol gebruiken, hebben een verhoogde kans op verwardheid (delier) na een operatie. U gebruikt dagelijks alcohol? Dan adviseren wij u geen alcohol te gebruiken in verband met onthoudingsverschijnselen die tot 10-12 dagen na het stoppen kunnen optreden. Na de operatie adviseren wij om tot 2 weken na de operatie geen alcohol meer te gebruiken.

Heeft u hulp nodig bij het stoppen met roken of het gebruik van alcohol?

Neem dan contact op met de casemanager uro-oncologie. Ook kunt u hiervoor bij uw huisarts terecht.

Gezond leven en voldoende eten en bewegen

Gezonde voeding en een goede conditie zijn belangrijk om de behandeling van kanker beter aan te kunnen en de kans op problemen te verminderen. Een gezonde levensstijl zoals gezonde voeding, niet roken, weinig alcohol en beweging, bijvoorbeeld dagelijks wandelen, zorgt ervoor dat uw lichaam meer bestand is tegen de zware behandelingen. Door te sporten zorgt u voor een goede lichamelijke conditie. Dit geeft u een betere start. Wanneer het mogelijk is, kunt u tijdens en na de behandeling proberen te blijven sporten.

U kunt bij uw casemanager uro-oncologie informatie vragen over sport/beweegprogramma's gericht op mensen met kanker.

Voldoende drinken

Voldoende drinken is vooral tijdens chemotherapie van belang om afvalstoffen via de nieren af te kunnen voeren. Gebruik tijdens chemotherapie geen voedingssupplementen, vitaminepillen of huismiddeltjes zonder overleg met uw oncoloog.

Voldoende eten

Door de eventuele behandeling met chemotherapie kunt u zich misselijk voelen en minder zin hebben om te eten en te drinken. Overleg met uw oncoloog of casemanager uro-oncologie als u moeite heeft voldoende te drinken of voldoende te eten. Wij kunnen u ook doorverwijzen naar de afdeling diëtiëk.

Informatie

Voor meer informatie en adviezen over voeding kunt u terecht bij

- www.kanker.nl
- www.wkof.nl over voeding en kanker

Angst en onzekerheid

Het horen van de diagnose kanker, maakt veel emoties los. Opeens is uw toekomst onzeker. Allerlei vragen spoken door uw hoofd. Wat gaat er de komende periode allemaal gebeuren? Word ik nog wel beter? U kunt zich in de steek gelaten voelen door uw eigen lichaam. De behandeling brengt veel onzekerheden met zich mee en roept vragen op als "Slaat de chemotherapie aan? Wat wordt er tijdens de operatie gevonden?"

Onderstaande tips kunnen u helpen om te gaan met uw eventuele angst en onzekerheid:

- Neem contact op met uw casemanager uro-oncologie.
- Praat over uw gevoelens. Dat kan opluchten. Vindt u het moeilijk om met mensen te praten die u dierbaar zijn? Ga dan naar uw huisarts of een andere hulpverlener. Ook kunt u contact zoeken met lotgenoten of patiëntenorganisaties.
- Als u niet zo'n prater bent, kan het ook helpen uw gedachten op papier te zetten.
- Zoek afleiding. Ga iets doen wat u leuk vindt en probeer zo afleiding te vinden. Al is het maar voor even.
- Informeer u over de behandelmogelijkheden en maak samen met uw artsen keuzes over de behandeling.

Meer informatie over de behandeling van kanker kunt u opvragen bij uw uroloog of oncologie verpleegkundige urologie. U kunt ook uw huisarts benaderen voor hulp.

De Lastmeter

De Lastmeter is een vragenlijst die u zelf invult. De antwoorden geven u en ons inzicht hoeveel last u heeft van bijvoorbeeld problemen, klachten en/of zorgen. De Lastmeter biedt u de mogelijkheid om aan uw zorgverleners te laten weten hoe het met u gaat.

De Lastmeter maakt helder aan welke (aanvullende) ondersteuning u behoefte zou kunnen hebben. De casemanager stuurt u de Lastmeter toe. Tijdens uw afspraak op de polikliniek zal de casemanager uro-oncologie de Lastmeter met u bespreken.

Hulp

Als u aangeeft dat u hulp op psychologisch gebied nodig heeft kunt u dat aangeven bij uw casemanager uro-oncologie of uw uroloog. Dan kijken we samen met u hoe wij u het beste kunnen helpen. U kunt dan denken aan een psycholoog. Wij kunnen u verwijzen.

Oncokompas

Oncokompas is een online hulpmiddel wat u helpt om inzicht te krijgen in uw kwaliteit van leven. Het geeft u praktische informatie, inzicht en adviezen voor grip op leven met kanker. U kunt uzelf aanmelden voor Oncokompas via www.oncokompas.nl/bovenij.

Nederlandse Kankerregistratie

Artsen en onderzoekers werken hard aan betere manieren om kanker te voorkomen, vroeger te ontdekken en te genezen. Daar hebben ze gegevens voor nodig van mensen die kanker hebben. Hoe meer gegevens, hoe beter kanker bestreden kan worden. Integraal Kankercentrum Nederland (IKNL) verzamelt alle gegevens over kanker in Nederland). De ziekenhuizen en IKNL hebben daar afspraken over gemaakt.

Hoe werkt de registratie van mijn gegevens?

Het ziekenhuis legt uw gegevens vast in een medisch dossier. Medewerkers van IKNL (registratiemedewerkers) mogen deze dossiers volgens afspraak met uw ziekenhuis inkijken. De gegevens die van belang zijn, verzamelen zij in een digitale databank: de Nederlandse Kankerregistratie. Het gaat hierbij om:

- uw naam en geboortedatum;
- in welke plaats u woont en waar u geboren bent;
- of u een man of een vrouw bent;
- de soort kanker;
- wanneer, hoe en in welk stadium de kanker is ontdekt;
- welke behandelingen u hebt gekregen.

Rechten van geregistreerde patiënten

Patiënten die geregistreerd zijn hebben verschillende rechten waarvan zij altijd gebruik kunnen maken. Deze rechten zijn afkomstig uit de Wet Bescherming Persoonsgegevens en staan beschreven in het reglement van de kankerregistratie.

Medisch wetenschappelijk onderzoek

Binnen het BovenIJ ziekenhuis wordt medisch wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd. Als u in aanmerking komt voor deelname aan wetenschappelijk onderzoek zal de specialist of oncologie verpleegkundige urologie dit met u bespreken.

(Research)verpleegkundige

Als u overweegt om mee te werken aan een onderzoek, dan kunt u een afspraak maken met (de research)verpleegkundige. U kunt tijdens dit gesprek vragen stellen over het onderzoek. Deelname is vrijwillig.

Als u besluit om deel te nemen aan een onderzoek, dan zal de (research)verpleegkundige u vragen een formulier te ondertekenen. Deelname aan wetenschappelijk onderzoek is altijd vrijwillig. U kunt altijd stoppen met deelname aan het onderzoek. Ook als u een handtekening heeft gezet.

Vragen?

U kunt ons gewoon bellen

Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen, neem dan contact op of kijk op www.bovenij.nl.
Heeft u vragen over de vergoeding of betaling? Neem dan contact op met uw zorgverzekeraar of kijk op www.bovenij.nl bij Patiënt – kosten en verzekering.

Meer informatie online

Meer informatie vindt u ook op de volgende website(s):

- www.bovenij.nl – patiënt - aandoening –blaaskanker
- www.kanker.nl - alle betrouwbare informatie over kanker/ hulp en ondersteuning / lotgenootcontact/ trials.
- www.blaasofnierkanker.nl - patiëntenvereniging voor blaaskanker patiënten.
- <https://www.stomavereniging.nl/>
- www.oncoline.nl - de medische richtlijn bevat wetenschappelijke aanbevelingen voor de diagnose en behandeling van blaaskanker
- www.cijfersoverkanker.nl voor het reglement van de Nederlandse Kankerregistratie.

Telefoonnummers BovenIJ ziekenhuis

Hoofdreceptie	020 - 634 6346
Urologie polikliniek	020 - 634 6243
Casemanager uro-oncologie	020 - 634 6030

Adres BovenIJ ziekenhuis

Bezoekadres	Postadres
Statenjachtstraat 1	Postbus 37610
1034 CS Amsterdam	1030 BD Amsterdam